

Axel Geard Nygaard (redaktør, fung.) Mari Eifring (redaktør, perm.)
Lotta Elstad (redaksjonssekretær)
Eirik Grasaas-Stavenes | Sissel Henriksen
Ole Øyvind Sand Holth | Peter M. Johansen |
Yohan Shanmugaratnam | Yngvild Gotaas Torvik | Amal Wahab
utenriks@klassekampen.no

UTENRIKS

Koronaen herjer dramatis Øker pres

FOTO: AP/NTB

ØYEBLIKKET

Elevprotester i Myanmar

Skoleuniformer med rød maling på henger utafør en skole som militærjuntaen nettopp åpnet i Myanmar største by Yangon. Protestene mot kuppet har ikke gitt seg, og noen steder er motstanden blitt enda mer intens.

NOTERT

City of London i stor mafiasak

Snart igangsettes Italias største rettssak mot mafiaen på tretti år. Denne gangen er det den fryktede og beryktede 'Ndranghetaen, landets mektigste kriminelle organisasjon, som står på tiltalebenken: 900 mennesker skal vitne mot 350 tiltalte, deriblant politikere og embetsmenn som man mener er medlemmer av organisasjonen.

Flere av de anklagede må svare på tiltaler om hvitvasking av milliarder gjennom City of London – Storbritannias finanssentrum – også bare kalt the City.

'Ndranghetaen er trolig verdens rikeste kriminelle organisasjon; etterforskerne mener at dette skyldes dens evne til å kople «underverdenen» med «oververdenen», som ifølge en Guardian-artikkel primært refererer nettopp til the City.

SITATET

«USAs president har kommet med uttalelser som er grunnløse og urettferdige»

Dette sa Tyrkias president Recep Erdogan på mandag etter at Joe Biden i helga framholdt – som første amerikanske president – at armenene ble utsatt for et folkemord i perioden 1915–1920.

LE

KORONA: Nobelprisvinnere, tidligere statsledere og amerikanske folkevalgte øker presset på USAs president for å snu og støtte kravet om patentfritak. Krisa i India kan gi drahjelp.

INDIA

Av Sissel Henriksen

– Jeg opplever at det er et vendepunkt nå, der amerikanske myndigheter presses hardt på å støtte kravet om patentfritak under pandemien. Situasjonen i India aktualiserer kravet ytterligere, sier Erlend Grønningen, feltlege i Leger uten grenser (MSF).

Koronapandemien har kommet helt ut av kontroll i verdens nest mest folkerike land. Smittetallet i India har ligget på over 320.000 daglig de siste dagene. Sykehus er overfylt, det er mangel på oksygen og medisiner, og krematoriene sliter med å ta unna. Nesten 200.000 er døde, ifølge offisielle tall, men mye tyder på at det reelle antallet er høyere

.Trips-rådet

India er, sammen med Sør-Afrika, forslagsstiller til et såkalt waiverforslag i Trips-kommisjonen i Verdens handelsorganisasjon (WTO). Forslaget innebærer at man midlertidig lempet på patenter for vaksiner og andre teknologier i kampen mot covid-19.

Waiverforslaget har støtte fra over 100 utviklingsland, men så langt har legemiddelindustrien, USA og andre vestlige land gått mot forslaget. Norge, som nylig ble valgt til leder i Trips-rådet, har argumentert med at forslaget er «for vidtrekkende», og at «det er viktig med patenter som incentiver for utvikling av nye legemidler».

Den norske regjeringens standpunkt har fått hard kritikk fra blant annet MSF, Helsekampanjen, Rødt og SV.

I et svar på et skriftlig spørsmål fra Rødt i Stortinget nylig skreiv utenriksminister Ine Eriksen Søreide at «det viktigste nå er å sikre tilstrekkelig produksjonskapasitet og distribusjon av vaksiner, samt å utvikle vaksiner som beskytter mot nye mutasjoner», og hun viste til at eksperter mener at «oppheving av patentrettigheter på kort sikt ikke vil føre til økt vaksineproduksjon». Hun skreiv at

FAKTA

Covid-19 i India:

- De siste dagene har det blitt registrert over 320.000 nye smittetilfeller daglig i India.
- Totalt har 17,6 millioner fått påvist koronasmitte, og det er registrert 197.894 dødsfall.
- India har 1,3 milliarder innbyggere.
- Indias helsevesen er under hardt press, og en rekke land har lovet å sende hjelp. Også Norge vurderer å hjelpe.
- Et opprop fra over 170 nobelprisvinnere og tidligere statsledere ber USAs president Joe Biden støtte kravet om å fravike patenter for å øke vaksineproduksjonen globalt.

Kilder: NTB, BBC

«globalt samarbeid har gitt ekstraordinære resultater på svært kort tid» og trakk fram Norges innsats i det globale rådet Act-A og dets vaksineplaner Covax.

Privatisert

Norge skal ha ros for samarbeidet gjennom Covax. Men det er for lite, ikke nok, og det virker som man har låst seg fast i dette sporet, sier Grønningen, som mener at waiverforslaget kan bidra nettopp til økt vaksineproduksjon, ved at man får utnyttet ledig produksjonskapasitet i land i sør. Han sier at det finnes mange kompetente bedrifter i sør og trekker fram Bharat Biotech i India og Aspen i Sør-Afrika samt Incepta Pharmaceutical i Bangladesh.

– Søreide har rett i at samarbeidet mellom industri, stater og universitetsmiljøer førte til utviklingen av vaksiner på rekordtid. Men dessverre tilhører de ferdige vaksinene ikke menneskeheten, men legemiddelindustrien, sier han og påpeker at vi er i en situasjon der folk i vesten relativt raskt vil være fullvaksinert, mens viruset fortsetter å spre seg og mutere i sør, noe som også vil ramme vesten med nye, mer smittsomme varianter.

Skrekkscenarioet er en situasjon der kapasiteten blir bundet opp i produksjon for revaksinering i vesten, mens folk i sør mangler vaksine.

– Før hele verdenssamfunnet har kontroll på pandemi-

en, er den ikke over, sier han.

Grønningen avviser kritikken om at waiverforslaget er for vidtrekkende og sier at det må være vidtrekkende, fordi det er mer enn vaksiner som trengs for å bekjempe pandemien; testutstyr, smittevern-utstyr, oksygen og deler til respiratorer.

Økt støtte til patentfritak

I midten av april sendte over 170 tidligere statsledere og nobelprisvinner brev til USAs president Joe Biden og ba ham støtte India og Sør-Afrikas waiverforslag i WTO.

Fra Norge har blant annet tidligere statsminister Kjell Magne Bondevik og nobelprisvinnerne May-Britt og Edvard Moser skrevet under.

I brevet heter det at i dagens tempo vil de fleste fattige land måtte vente minst til 2024 før de oppnår flokkim-

Ukrainas krig i India ■ Stadig flere ber om vaksinefrislipp Kampen mot patenter

KRISE: Den dramatiske økningen i antall koronasmittede i India har sendt landet ut i full krise. Her begraves en som har dødd av covid-19 av kommuneansatte og slektninger i verneutstyr i Gauhati søndag. **FOTO: ANUPAM NATH, AP/NTB**

munitet mot covid-19. Under skrivelserne oppfordrer Biden til å handle raskt og «la dette øyeblikket i historien bli husket som tidspunktet vi valgte å sette den kollektive retten til sikkerhet for alle over de kommersielle monopolene til de få».

En av underskrivelserne, nobelprisvinner Joseph E. Stiglitz, skrev leserinnlegg mandag i Washington Post sammen med Lori Wallach, leder i Global Trade Watch.

De to skriver at å verne pa-

tentrettigheter for koronaviruser er «moralisk galt og idiotisk», og de viser til at utbruddet hvor som helst kan føre til at nye, mer smittsomme og dødelige varianter av viruset spres rundt hele kloden.

«Hvis WTO-medlemmene hadde blitt enige om å fravike aspekter av sin avtale om handelsrelaterte intellektuelle eiendomsrett for covid-relaterte medisiner da noen land foreslo det sist oktober ville kanskje ikke fattige nasjoner måtte vente til 2024 på vaksi-

ner, som anslått», skriver de to og konkluderer med at det å vedta waiverforslaget om patentfritak er «et avgjørende første skritt».

Står på for å hjelpe India

I mellomtida har en rekke land meldt at de vil prøve å hjelpe India. I går ankom den første forsendelsen med medisinsk utstyr fra Storbritannia. USA, Tyskland, Israel, Frankrike og Pakistan har også lovet å hjelpe India, mens både Danmark og Norge vurderer mulige bidrag.

I USA, der nyhetsbyrået Reuters anslår at nær fire millioner er av indisk avstamning, har både folkevalgte og rike bedriftseier slått seg sammen for å sikre mer hjelp til landet. USAs mektige

Chamber of Commerce, som organiserer selskaper over hele landet, lanserte mandag et initiativ for å skaffe India livsviktige medisinske forsyninger, oksygen og annen assistanse.

Reuters skriver at Indias statsminister Narendra Modi mandag diskuterte koronakrisa med Biden.

Biden-administrasjonen varslet mandag at de vil gi opptil 60 millioner doser av Aztrazenece-vaksinen til andre land, men det er ikke kjent hvilke land det snakk om.

Også folkevalgte i Kongressen, både republikanere og demokrater, har engasjert seg tungt for India, ifølge Reuters. Demokraten Ro Khanna, som er folkevalgt ifra Califor-

nia i Representantenes hus, sier til Reuters at han prøver å få Biden til å presse vaksineprodusentene Pfizer og Moderna til å gå med frivillig å gi fra seg patentrettigheter for en periode på seks måneder til et år, for å hjelpe India til å få fart på sin egen vaksineproduksjon.

– Jeg er glad for presset mot USA og håper både de og Norge vil snu. Det handler om hvilken side av historien man vil stå på. I ettertid vil det bli sett som grovt at vesten ikke valgte å høre på land i sør, men på legemiddelindustriens argumenter om at patentrettigheter er en forutsetning for innovasjon også i en pandemi, sier Erlend Grønningen.

sissel.henriksen@klassekampen.no

«Dessverre tilhører de ferdige vaksine ikke menneskeheten, men legemiddelindustrien»

ERLEND GRØNNINGEN, MSF